

PARLAMENTER SİSTEM

Bir önceki yazımda son günlerde gündemi işgal eden başkanlık sistemi tartışmalarına değinmiştim. Bugünkü yazımda ise "Parlamenter sistem" in ne olduğunu anlatmaya çalışacağım.

Parlamenter hükümet sistemi yasama ve yürütme kuvvetlerinin yumuşak bir şekilde birbirinden ayrılması sonucu oluşan hükümet sistemidir, kuvvetlerin işbirliği esastır. Bu sistemde yürütme iki başlıdır bir tarafta bakanlar kurulu (hükümet) diğer tarafta devlet başkanı bulunur fakat devlet başkanı sorumsuzdur diğer taraftan hükümet yasamaya karşı sorumludur. Hükümet parlamento içerisinden çıkar ve güvenine dayanmaktadır, hükümet güvenoylamasıyla kurulur ya da güvensizlik oynaması sonucu düşürülebilir. Ayrıca hükümette parlamentoyu feshedebilir, buradan anlaşılması gereken yasama ve yürütme birbirilerinin hukuken varlıklarına son verebilir, parlamenter sistemde bir kişi hem yürütmede hemde yasamada görev alabilir. Örneğin; bakanların ve başbakanın, bizzat yasama faaliyetlerine katılması gösterilebilir fakat milletvekilli olmayan atama yoluyla bakan olan kişilerin oy hakkı yoktur kısacası hükümet yasama faaliyetlerine iştirak edebilir.

PARLAMENTER SİSTEMİN DEZ AVANTAJLARI

Türkiye'de uzun yıllardan beri istikrarsız ve zayıf hükümetler kurulmuştur. 93 yıllık Cumhuriyet tarihimizde normal şartlarda 18 ile 23 arasında bir sayıda hükümet kurulması gerekirken kurulan hükümet sayısı 65 olmuştur ki bu rakamları değerlendirirken 2002 yılından günümüze kadar istikrarlı bir şekilde hükümet olan Ak Parti hükümetleri faktörünü unutmamak gerekmektedir. Türkiye'de 1961 ile 1981 arasında 19 yılda 21 hükümet kurulurken; İtalya'da 1948 ile 1992 arasında 44 yılda 50 hükümet, Fransa'da 5. Cumhuriyet dönemi öncesi 75 yıllık süreçte 100'den fazla hükümet kurulmuştur. Bu, sistemin muhtevassından kaynaklanan bazı sebeplerden ötürü istikrarlı ve kuvvetli hükümetin oluşmasına engel teşkil edecek özelliklere sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Görüleceği üzere Parlamenter sistemin en önemli dezavantajı hükümet istikrarsızlıklarına neden olmasıdır. Çok sayıda siyasi partide parlamentoda yer aldığından hükümet krizlerinin yaşanma olasılığı yüksektir. Hükümetler sürekli risk altındadır. Türkiye'de birçok koalisyon kurulması ve istikrarsızlık yaşanması bununla ilişkilendirilebilir. Hükümetlerin zayıf kalmasının nedeni parlamentodaki çoğunluğun desteğine ihtiyaç duymasından kaynaklanır. Buparlamentar sistemin en zayıf noktası olmaktadır. Koalisyon pazarlıkları hükümetin çalışmasını yavaşlatır. Demokratik niteliği zayıftır. Halkın hükümeti doğrudan belirlemiyor olması ve seçim esnasında seçmenin hükümete ilişkin tercihlerinden emin olamaması, parlamenter sistemin demokratik niteliğini zayıflatmaktadır. Parlamenter sistemin uygulandığı başlıca ülkeler: Belçika, Almanya, İtalya, Hollanda, İspanya, Norveç, Yunanistan ve Türkiye'dir. Bir sonraki yazımda başkanlık sistemini anlatmaya çalışacağım.